

ข้อมูลกิจกรรม/แหล่งเรียนรู้/ปราชญ์ชาวบ้าน
และภูมิปัญญาท้องถิ่น

โดย
องค์การบริหารส่วนตำบลนาโยงใต้
อำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๑ บทนำ	๒
บทที่ ๒ วิธีการจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านหรือปราชญ์ท้องถิ่น	๘
บทที่ ๓ ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น	๑๐

ภาคผนวก

๑. ภาพประกอบ และข้อมูลบุคคล
๒. คำสั่งแต่งตั้งคณะทำงาน

คำนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๗ รัฐต้อง (๖) อนุรักษ์ ป่าไม้ และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ และจัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย

ภูมิปัญญาไทยมีความสำคัญอย่างยิ่ง ช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง สร้างความภาคภูมิใจ และศักดิ์ศรีเกียรติภูมิแก่คนไทย สามารถปรับ ประยุกต์หลักธรรมคำสอนทางศาสนาใช้กับชีวิตได้อย่างเหมาะสมสร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคมและธรรมได้อย่างยั่งยืน ช่วยเปลี่ยนแปลงปรับปรุงวิถีชีวิตของ คนไทยให้เหมาะสมได้ตามยุค

สำนักปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลนาโยงใต้ ได้เล็งเห็น ความสำคัญของภูมิ ปัญญาท้องถิ่น จึงได้จัดทำกิจกรรมสำรวจฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือ ปราชญ์ท้องถิ่น เพื่อให้ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล หลักด่าน อำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง เป็นปัจจุบันและเพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญ และมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น เล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนในการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น ต่อไป

สำนักปลัด
องค์การบริหารส่วนตำบลนาโยงใต้
ผู้จัดทำ

**แผนกิจกรรมการจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านหรือปราชญ์ท้องถิ่น
(พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโยงใต้ อำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง**

บทนำ

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติมจนถึง (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๒ องค์การบริหารส่วนตำบลนาโยงใต้ ภายใต้บังคับกฎหมายฉบับนี้มีหน้าที่ตามมาตราที่ ๖๗ (๘) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น ดังนั้นการจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น เพื่อให้ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น ในพื้นที่ตำบลนาโยงใต้ อำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง เป็นปัจจุบัน และเพื่อ สืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น ต่อไป

สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑.๑ ด้านกายภาพ

๑. สภาพทั่วไป

ที่ตั้ง

องค์การบริหารส่วนตำบลนาโยงใต้ ตั้งอยู่หมู่ที่ ๔ ถนนควนตอ – บ้านควน อำเภอเมือง จังหวัดตรัง ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมือง ไปทางทิศตะวันออกระยะทางประมาณ ๘ กิโลเมตร

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ ตำบลนาโยงเหนือ ตำบลนาหมื่นศรี ตำบลนาพละ
ทิศใต้	ติดต่อกับ ตำบลนาโยงใต้ และตำบลนาข้าวเสีย
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ เทศบาลตำบลนาโยงเหนือ
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ ตำบลบ้านโพธิ์

เนื้อที่

องค์การบริหารส่วนตำบลนาโยงใต้มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ ๑๐ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๖,๒๕๐ ไร่

ลักษณะภูมิประเทศ

ภูมิประเทศโดยทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโยงใต้ มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่ม และมีบางส่วนเป็นที่ราบสูงมีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญไหลผ่านหนึ่งสาย คือ คลองนางน้อย

๑.๒ ด้านการเมือง/การปกครอง

๑ เขตการปกครอง

ลักษณะการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโยงใต้ แบ่งเขตการปกครองเป็น ๘ หมู่บ้าน

ลำดับที่	หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน
๑	๑	บ้านท่าปราบ
๒	๒	บ้านโคกขี้เหล็ก
๓	๓	บ้านควนสงฆ์
๔	๔	บ้านนาโยงใต้
๕	๕	บ้านหนองคล้า
๖	๖	บ้านโคกขี้เหล็ก
๗	๗	บ้านหนองเอื้อง
๘	๘	บ้านโคกโดน

๒. การเลือกตั้ง

องค์การบริหารส่วนตำบลนาโยงใต้ แบ่งหน่วยการเลือกตั้งออกเป็น ๙ หน่วย ดังนี้

หมู่ที่ ๑ บ้านท่าปราบ	๑	หน่วย
หมู่ที่ ๒ บ้านโคกขี้เหล็ก	๒	หน่วย
หมู่ที่ ๓ บ้านควนสงฆ์	๑	หน่วย
หมู่ที่ ๔ บ้านนาโยงใต้	๑	หน่วย
หมู่ที่ ๕ บ้านหนองคล้า	๑	หน่วย
หมู่ที่ ๖ บ้านโคกขี้เหล็ก	๑	หน่วย
หมู่ที่ ๗ บ้านหนองเอื้อง	๑	หน่วย
หมู่ที่ ๘ บ้านโคกโดน	๑	หน่วย

๑.๓ ประชากร

ตารางแสดงจำนวนหมู่บ้าน / ครั้วเรือน / ประชากรจำนวนหมู่บ้าน / ครั้วเรือน / ประชากร / ระดับการพัฒนา

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ครั้วเรือน	ชาย	หญิง	รวม
๑	บ้านท่าปราบ	๘๖	๑๒๖	๑๒๙	๒๕๕
๒	บ้านโคกขี้เหล็ก	๔๒๔	๖๑๗	๖๖๖	๑,๒๘๓
๓	บ้านควนสงฆ์	๒๓๔	๓๘๓	๓๗๘	๗๖๑
๔	บ้านนาโยงใต้	๓๐๐	๔๓๑	๔๗๒	๙๐๓
๕	บ้านหนองคล้า	๒๖๓	๓๐๓	๓๓๔	๖๓๗
๖	บ้านโคกขี้เหล็ก	๘๕	๑๓๔	๑๓๗	๒๗๑
๗	บ้านหนองเอื้อง	๑๐๒	๑๓๕	๑๔๑	๒๗๖
๘	บ้านโคกโดน	๖๓	๑๑๕	๑๓๗	๒๕๒
รวม		๑,๕๕๗	๒,๒๔๔	๒,๓๙๔	๔,๖๓๘

ที่มา - ข้อมูลจากการสำรวจทะเบียนอำเภอเมืองตรัง

ประชากรทั้งหมด	จำนวน ๔,๖๓๘ คน
ชาย	จำนวน ๒,๒๔๔ คน
หญิง	จำนวน ๒,๓๙๔ คน
ครัวเรือน	จำนวน ๑,๕๕๗ ครัวเรือน

๑.๔ สภาพทางสังคม

๑ การศึกษาของราษฎร

ที่	สถานบริการทางการศึกษา	จำนวน		
		แห่ง	ครู	นักเรียน
๑	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	๑	๒	๒๐
๒	โรงเรียนอนุบาล	-	-	-
๓	โรงเรียนระดับประถมศึกษา	๑	๒๐	๒๖๐
๔	โรงเรียนขยายโอกาส	-	-	-
๕	โรงเรียนระดับมัธยมตอนปลาย	-	-	-
๖	ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน	๑	๑	๑๐
๗	ห้องสมุดประชาชน	-		
๘	ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน	-		

๒ ด้านสุขภาพ

๑) ประเภทสถานพยาบาล

ประเภทสถานพยาบาล	จำนวน (แห่ง)	จำนวนบุคลากร (คน)	คนไข้เฉลี่ย/เดือน (ราย)
โรงพยาบาล	-	-	-
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ	๑	๙	๕๓๐
คลินิก	๑	๑	๗๐
ร้านขายยาแผนโบราณ	-		

๒) โรคระบาดที่สำคัญ

ที่	โรคระบาดที่สำคัญ	ผู้ที่เป็นโรค (คน)	ร้อยละ
๑	ระบบทางเดินหายใจ	๘๑๔	๓๔.๓๔
๒	ระบบย่อยอาหาร	๖๖๙	๒๘.๒๒
๓	ระบบผิวหนัง	๓๓๑	๑๓.๙๖
๔	โรคติดต่อ	๖๓	๒.๖๕
๕	อื่น ๆ อาการบ่งชี้วัด	๔๙๓	๒๐.๘๐
	รวม	๒,๓๗๐	๑๐๐

๓) สถานการณ์ยาเสพติด

ที่	ประเภทยาเสพติด	จำนวนผู้ติดยาเสพติด		
		ชาย	หญิง	รวม
๑	บุหรี	๑,๒๖๘	-	๑,๒๖๘
๒	กระท่อม	๒๐	-	๒๐
๓	กัญชา	-	-	-
๔	ยาบ้า	-	-	-
๕	อื่นๆ (สารระเหย)	-	-	-
	รวม	๑,๒๘๘	-	๑,๒๘๘

๔) ผู้ด้อยโอกาส

ที่	ประเภท	จำนวน (คน)	ได้รับการช่วยเหลือ (คน)
๑	เด็กกำพร้า/ถูกทอดทิ้ง/เร่รอน	-	-
๒	เด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์	๑	๑
๓	ผู้สูงอายุ (๖๐ ปี ขึ้นไป) ถูกทอดทิ้ง	-	-
๔	ผู้พิการ (ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้)	๙	๙
๕	ผู้พิการ (ช่วยเหลือตัวเองได้)	๗๐	๗๐
๖	ปัญญาอ่อน	๑๑	๑๑
๗	ผู้ป่วยโรคเอดส์	๒	๒
	รวม	๙๓	๙๓

หมายเหตุ : เด็ก หมายถึงผู้มีอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี

๕) ด้านมวลชนและการรวมกลุ่มของประชาชน

- อปพร.ประจำตำบล จำนวน ๗๕ คน

๑.๕ ระบบบริการพื้นฐาน

ข้อมูลด้านโครงสร้างพื้นฐาน (ระบบบริการสาธารณสุขปึกขั้นพื้นฐาน)

๑ ด้านคมนาคม

ที่	ประเภทถนน	ระยะทาง (กม.)	สภาพการใช้ประโยชน์	
			ใช้การได้ดี (กม.)	ชำรุด (กม.)
๑	ถนน คสล.	๑๐.๒๓	๕.๘๖๐	-
๒	ถนนลาดยาง	๑๔.๓๙	๑๐.๗๘๕	-
๓	ถนนลูกรัง	๒.๗	๗.๙๒๐	-
๔	ถนนหินคลุก	-	-	-
	รวม	๒๗.๓๒	๒๔.๕๖๕	-

๒ ด้านแหล่งน้ำ

ที่	ประเภทแหล่งน้ำ	จำนวน (แห่ง)	สภาพการใช้ประโยชน์	
			พื้นที่ (ไร่)	ครัวเรือน
๑	บ่อน้ำตื้น/สระน้ำ	๓	๖	๑๒
๒	บ่อบาดาล	๑๒	-	-
๓	ฝาย/ทำนบ/พังกั้นน้ำ	๒	-	-
๔	ประปาหมู่บ้าน/ภูเขา/อื่นๆ	๑๓	-	๙๗๑
๕	แหล่งน้ำธรรมชาติ ห้วย/หนอง	๒	-	๔๐๐
	คลอง/บึง			
๖	อื่นๆ	-	-	-
	รวม	๓๒	๖	๑,๓๘๓

๓. ข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๓.๑ พื้นที่สาธารณะ ๕๙ ไร่

๓.๒ ข้อมูลด้านขยะ

๑) ปริมาณขยะต่อวัน	๑,๔๖๓.๘๖	ลบ.ม.
๒) วิธีการจัดขยะ เเผา ฝังกลบ	-	
๓) ปริมาณขยะที่กำจัดได้ต่อวัน	-	ลบ.ม.
๔) ค่าใช้จ่ายในการกำจัดขยะ	๒๖๗,๑๕๕.๐๐	บาท/ปี
๕) รายได้จากการเก็บขยะ	๑๓๔,๖๗๐.๐๐	บาท/ปี

๑.๖. ระบบเศรษฐกิจ

๖.๑ การเกษตร

ประชากรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญได้แก่ ข้าว ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ฯลฯ

๖.๒ การปศุสัตว์

- ๑) กลุ่มเลี้ยงโค
- ๒) ฟาร์มสุกร

๖.๓ การบริการ

๑) รีสอร์ท	๓	แห่ง
๒) ร้านอาหาร	๖	แห่ง
๓) ร้านเกมส์	-	แห่ง
๔) ปั้มน้ำมัน	๒	แห่ง

๖.๔ การท่องเที่ยว

- ๑) แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ๑ แห่ง
- สำนักปฏิบัติธรรมพระพุทธรูปทศบาททอง

๖.๕ อุตสาหกรรม

- ๑) โรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็ก ๑ แห่ง

๑.๗. ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม

๗.๑) การนับถือศาสนา

- ผู้นับถือศาสนาพุทธ
วัด ๑ แห่ง
สำนักสงฆ์ ๑ แห่ง

๗.๒) ประเพณีและงานประจำปี

- ๑) งานประเพณีสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น “ลากเรือพระ”

๗.๓) ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลได้อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่
วิธีการทำตุ๊กตามโนราห์ ป่าสาคร
ภาษาถิ่น ส่วนมากพูดภาษาใต้

๑.๘. ทรัพยากรธรรมชาติ

๘.๑) น้ำที่ใช้ในการอุปโภค-บริโภค เป็นน้ำที่ได้จากน้ำฝน และน้ำดิบจากคลองลำลู่ ซึ่งจะต้องนำมาผ่านกระบวนการของระบบประปา สำหรับน้ำใต้ดินมีปริมาณไม่เพียงพอในช่วงฤดูแล้ง

๘.๒) คุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนมากเป็นพื้นที่สำหรับเพาะปลูก ที่อยู่อาศัย ร้านค้า สถานประกอบการ ตามลำดับ และมีพื้นที่เพียงเล็กน้อยที่เป็นพื้นที่สาธารณะ น้ำในการเกษตรใช้น้ำจากชลประทานคลองนางน้อย

ปัญหาด้านขยะ พื้นที่ตำบลนาโยงใต้เป็นชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบทมีประชากรเพิ่มขึ้นทุกปีทำให้ปริมาณขยะเพิ่มขึ้นตามไปด้วย การแก้ไขปัญหาขององค์การบริหารส่วนตำบลคือ การจัดทำโครงการเพื่อแก้ปัญหาให้กับประชาชนเช่น โครงการรณรงค์การคัดแยกขยะครบทั้ง ๘ หมู่บ้าน

ในส่วนของการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ทางองค์การบริหารส่วนตำบล ได้จัดทำโครงการปลูกต้นไม้ในวันสำคัญต่างๆ ในพื้นที่ตำบลนาโยงใต้ รวมทั้งปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ของพื้นที่สาธารณะให้ร่มรื่นสวยงาม เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน ฯลฯ

การจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือปราชญ์ท้องถิ่น

วิธีการดำเนินการ/ขั้นตอน

๑. จัดทำกิจกรรม/โครงการ เพื่อเสนอขออนุมัติโครงการจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
๒. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น
๓. สืบหาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านหรือปราชญ์ท้องถิ่น
๔. บันทึกข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่นลงในระบบฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลนาโยงใต้ อำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง

เป้าหมายกิจกรรม/โครงการ

ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาโยงใต้ อำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง

ระยะเวลาดำเนินการ

ช่วงเดือน สิงหาคม ถึง ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

สถานที่ดำเนินการ

เขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโยงใต้ อำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน
๒. เพื่อให้ผู้รับการถ่ายทอดตระหนักถึงความสำคัญของภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตนเอง อันจะนำไปสู่การอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญานั้น ๆ ต่อไป

ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นคำที่มีความหมายเช่นเดียวกับคำว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย เป็นองค์ความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ซึ่งได้รับการถ่ายทอดจากผู้รู้หรือผู้มีประสบการณ์ ซึ่งเรียกว่าปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น ซึ่งมีผู้ให้คำจำกัดความของภูมิปัญญาท้องถิ่นในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

๑. กรมวิชาการ (พ.ศ. ๒๕๓๘)

ให้ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่นว่า คือ ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตของ คนเราผ่านกระบวนการศึกษา สังเกตวิเคราะห์จนเกิดปัญญาและตกผลึกมาเป็นองค์ความรู้ที่ประกอบกันขึ้นมา จากความรู้เฉพาะหลายเรื่องความรู้ดังกล่าวไม่ได้แยกย่อยออกมาให้เห็นเป็นศาสตร์เฉพาะสาขาวิชาการต่างๆ อาจกล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นจัดเป็นพื้นฐานขององค์ความรู้สมัยใหม่ที่จะช่วยในการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การจัดการและการปรับตัวในการดำเนินชีวิตของคนเรา

๒. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป.)

กล่าวถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยว่า เป็นองค์ความรู้ ความสามารถและทักษะของคนไทยที่เกิดจากสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเลือกสรร เรียนรู้ ประมวล และถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สมดุลกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย

๓. สามารถจันทร์สุรย์ (พ.ศ. ๒๕๓๖)

กล่าวว่าภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดได้เองที่ นำมาใช้ในการแก้ปัญหาทั้งกว้าง ทั้งลึก ที่ชาวบ้านสามารถคิดเอง ทำเองโดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาการ ดำเนินวิถีชีวิตในท้องถิ่นอย่างสมสมัย จากความหมายดังกล่าว อาจสรุปว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง องค์ความรู้หรือสิ่งที่สั่งสมกันมา ตั้งแต่อดีต ซึ่งเป็นประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่นซึ่งได้ผ่านการคิดค้นและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงจนได้แนวทางที่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพสังคมเป็นที่ยอมรับนับถือจากบุคคลทั่วไป ถือเป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิตที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมา

ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดค้นขึ้นแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาแก้ปัญหา เป็นทั้งสติปัญญาและองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้าน ดังนั้น จึงมีความครอบคลุมเนื้อหาสาระและแนวทางดำเนินชีวิตในวงกว้าง ภูมิปัญญาท้องถิ่นประกอบไปด้วยองค์ความรู้ในหลายวิชา ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้จำแนกไว้รวม ๑๐ สาขา คือ

๑. สาขาเกษตรกรรม

หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ทักษะ และเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเองในสภาวะการณ์ต่าง ๆ ได้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหา การเกษตร เป็นต้น

๒. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (ด้านการผลิตและการบริโภค)

หมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยี สมัยใหม่ในการแปรรูปผลผลิตเพื่อชะลอการนำเข้าตลาด เพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัดและเป็นธรรมอันเป็นกระบวนการให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจได้ ตลอดทั้งการผลิตและการจัดจำหน่ายผลผลิตทางหัตถกรรม เช่น การรวมกลุ่มของกลุ่มโรงงานยางพารา กลุ่มหัตถกรรม และอื่น ๆ เป็นต้น

๓. สาขากาพย์ไทย

หมายถึง ความสามารถในการจัดการป้องกันและรักษาสุขภาพของคนในชุมชนได้ โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัยได้

๔. สาขาจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง

ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งอนุรักษ์ การพัฒนา และใช้ประโยชน์จากคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

๕. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน

หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการค้าสะสมและการบริการกองทุน และธุรกิจชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตราและโภคทรัพย์เพื่อเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชน

๖. สาขาสวัสดิการ

หมายถึง ความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิตของคนให้เกิดความ มั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

๗. สาขาศิลปกรรม

หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะ สาขาต่าง ๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม วรรณกรรม ทัศนศิลป์ คีตศิลป์ เป็นต้น

๘. สาขาจัดการ

หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ทั้งขององค์กรชุมชน องค์กรทางสังคมอื่น ๆ ในสังคมไทย เช่น การจัดการองค์กรของกลุ่มแม่บ้านระบบผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน เป็นต้น กรณีของการจัดการศึกษาเรียนรู้ นับได้ว่าเป็นภูมิปัญญาสาขาการจัดการที่มีความสำคัญ เพราะการจัด การศึกษาเรียนรู้ดี หมายถึงกระบวนการเรียนรู้พัฒนาและถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาไทยที่มีประสิทธิผล

๙. สาขาภาษาและวรรณกรรม

หมายถึง ความสามารถผลิตผลงานเกี่ยวกับด้านภาษา ทั้งภาษาถิ่น ภาษา โบราณ ภาษาไทย และ การใช้ภาษา ตลอดทั้งด้านวรรณกรรมทุกประเภท

๑๐. สาขาศาสนาและประเพณี

หมายถึง ความสามารถประยุกต์และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนาเชื่อและประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติให้บังเกิดผลดีต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อม เช่น การถ่ายทอดหลักศาสนา การบวชป่า การประยุกต์ ประเพณี บุญประเพณีข้าว เป็นต้น

ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านหรือปราชญ์ท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโยงใต้

๑. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
๒. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมการทอผ้า
๓. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการจักสานการแปรรูปจากไม้ไผ่
๔. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการทำไม้กวาดจากดอกหญ้า
๕. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการต้มยีสแบบภูมิปัญญาสมัยก่อน
๖. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการการแพทย์ไทย
๗. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการพิธีกรรมความเชื่อทางศาสนา ประเพณี

คำสั่ง องค์การบริหารส่วนตำบลนาโยงใต้

ที่ /๒๕๖๘

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านหรือปราชญ์ท้องถิ่น
ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโยงใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติมจนถึง (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๒ องค์การบริหารส่วนตำบลนาโยงใต้ ภายใต้บังคับกฎหมายฉบับนี้มีหน้าที่ตามมาตราที่ ๖๗ (๘) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น นั้น

องค์การบริหารส่วนตำบลนาโยงใต้ อำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง จึงต้องจัดทำฐานข้อมูล ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านหรือปราชญ์ท้องถิ่น ขึ้นเพื่อให้ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านหรือ ปราชญ์ท้องถิ่น ในพื้นที่ตำบลนาโยงใต้ ดังนั้นจึงแต่งตั้งคณะกรรมการดังกล่าว ประกอบด้วย

๑. นายเจริญ ทองรอด	ตำแหน่ง นักวิชาการศึกษา	หัวหน้าคณะกรรมการ
๒. จำเริญพรเกษม นิลแก้ว	ตำแหน่ง นักพัฒนาชุมชนชำนาญการ	คณะกรรมการ
๔. นางชนิดา ชันวิจิตร	ตำแหน่ง นักวิเคราะห์นโยบายและแผน	คณะกรรมการ
๕. นางสาวกนกกร บุญจันทร์	ตำแหน่ง เจ้าพนักงานธุรการ	คณะกรรมการและเลขานุการ

โดยมีหน้าที่

ออกสำรวจรวบรวมข้อมูลวิธีการจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นปราชญ์ชาวบ้านหรือปราชญ์ท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโยงใต้ และรายงานข้อมูลกลางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (INFO) และประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่าง ๆ เช่น Facebook Line เว็บไซต์และสื่อโซเชียล และให้ปรับปรุง แก้ไข ตามสถานการณ์ปัจจุบัน ให้ประชาชนทราบ พร้อมรายงานผู้บริหารทุกครั้งที่มีการแก้ไขปรับปรุง

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

(นางกมลกานต์ กุลตัน)

ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ปฏิบัติหน้าที่
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาโยงใต้